

سپه‌اگاه‌گذاری برای تولید

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

موسسه آموزش و ترویج کشاورزی

معاونت علمی و فناوری

شبکه دانش کشاورزی

سلسله برنامه‌های ویدیو کنفرانس انتقال دانش به روز در گستره ملی بخش کشاورزی

عنوان:

کنوانسیون تنوع زیستی و مرجعیت آن

سخنران:

دکتر صالح محمودی

پژوهشگر

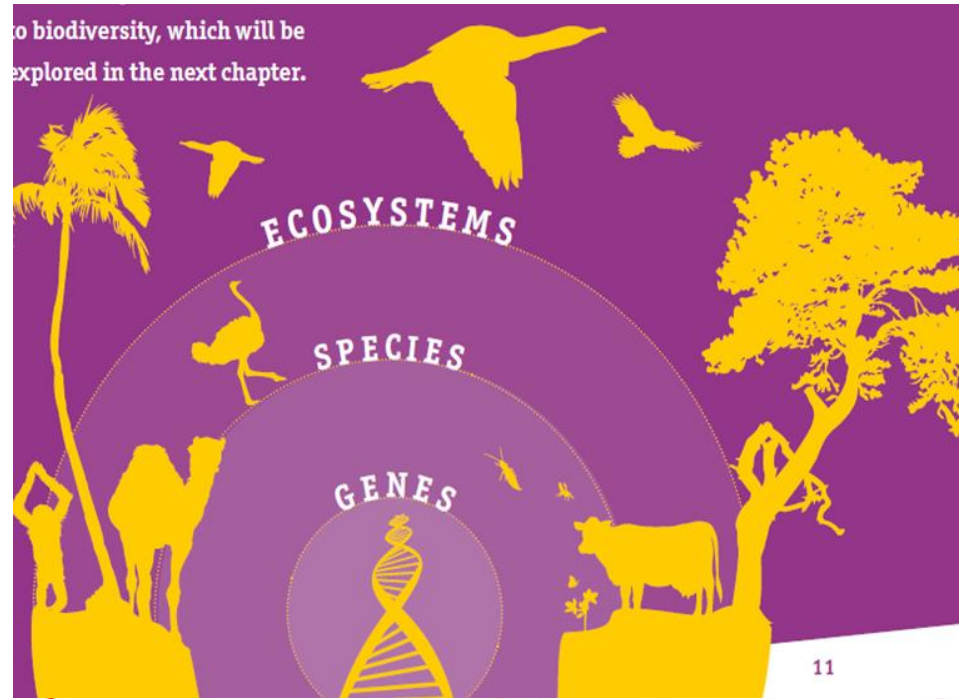
مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان کردستان

۲ دی ۱۴۰۴ - ساعت: ۱۱:۳۰ الی ۱۲:۴۵

Biodiversity

تنوع زیستی

- **Bio:** LIFE
- **Diversity:** Variety
- **Biodiversity:** Variety of Life

تاریخچه کنوانسیون تنوع زیستی

▶ اجلاس ریو (سران زمین ۱۹۹۲)

▶ نگرانی جهانی از تخریب محیط زیست

پروتکل های کنوانسیون

▶ پروتکل امنیت زیستی در برابر موجودات تغییر ژنتیکی یافته (کارتاژها)

▶ پروتکل دسترسی به منابع ژنتیکی و تسهیم منافع ناشی از استفاده از آن ها (ناگویا)

اصول و اهداف کنوانسیون تنوع زیستی

- ▶ حفاظت از تنوع زیستی
- ▶ استفاده پایدار از اجزای آن
- ▶ تقسیم عادلانه منافع حاصل از منابع ژنتیکی

ارزش های تنوع زیستی

• ارزش اقتصادی (منابع دارویی، کشاورزی، گردشگری)

• ارزش اکولوژیکی (تعادل زیست بومها)

• ارزش فرهنگی و زیبایی شناختی

درک ارزش های حیات وحش با گذر زمان

منشور جهانی طبیعت، که در سال ۱۹۸۲ توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد تصویب و به طور رسمی اعلام شد، بدون اشاره به مفهوم ارزش حیات وحش، به نگرانی در مورد حفاظت از حیات وحش پرداخت.

تنها در سال ۱۹۹۲ در کنوانسیون بین المللی تنوع زیستی در ریودوژانیرو بود که اعلامیه واضحی مبنی بر حفظ "ارزش" تنوع زیستی زمین ارائه شد:

CBD

حیات وحش

– هدف نهایی فصل ۱۰ "بهبود ارزیابی و آگاهی از ارزش و اهمیت تنوع زیستی" است.

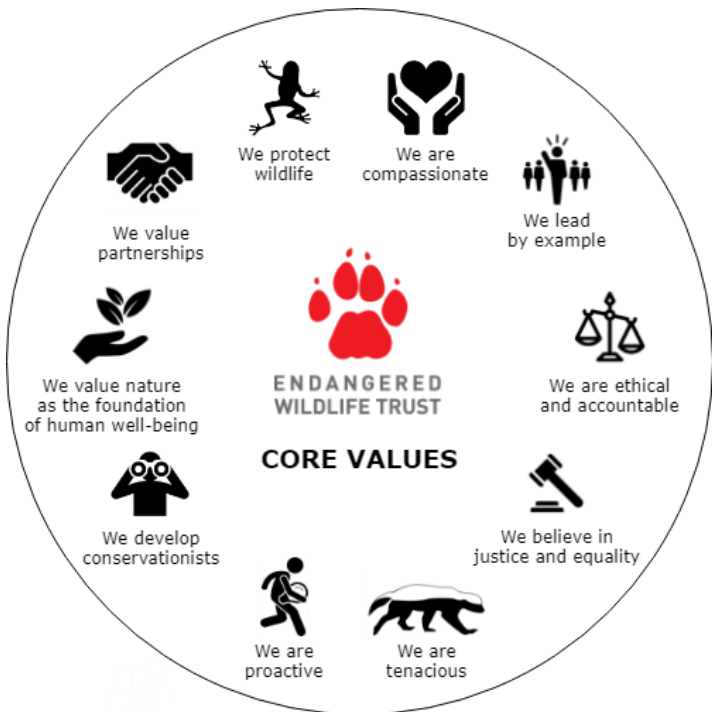
به عنوان یک رویکرد کلاسیک، مک نیلی و همکاران

ارزش‌های حیات وحش را به دو دسته ارزش مستقیم و

غیرمستقیم تقسیم می‌کند:

ارزش‌های مستقیم

ارزش‌های غیر مستقیم

ارزشهای مستقیم حیات وحش

ارزشهای مستقیم:

- ارزش مصرفی: ارزش غیر بازاری هیزم، شکار، و غیره.
- ارزش استفاده مولد: ارزش تجاری چوب، ماهی و غیره.

ارزش های غیر مستقیم حیات وحش

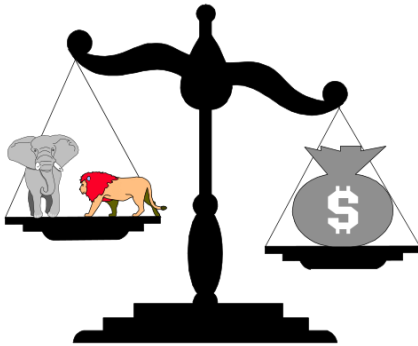
ارزش های غیر مستقیم:

- ارزش استفاده غیر مصرفی: تحقیقات علمی، پرندنگری و غیره
- ارزش ذاتی: ارزش حفظ گزینه های موجود برای آینده
- ارزش وجودی: ارزش احساسات اخلاقی وجود حیات وحش

The Economics of Tourism, and Wildlife
Conservation in Africa

Lucy Emerton

AFRICAN WILDLIFE FOUNDATION DISCUSSION PAPERS SERIES
Applied Conservation Economics Discussion Paper No. 4
ACE-DP-4
February 1997

ارزشهای حیات وحش

این ارزشها دارای وزنهای متفاوتی هستند که با توجه به علایق
ذینفعان درگیر متفاوت است.

ارزشهای مجازی، مانند **ارزش اخلاقی**، اگرچه **مهم هستند**، اما از نظر
توجیه حفاظت از حیات وحش به اندازه **ارزشهای عمل گرایانه**، مانند
ارزشهای اقتصادی، **قدرتمند نیستند**.

سودآوری مالی، بازده اقتصادی و پایداری محیطی اغلب برای **تصمیم
گیرندگان سطوح بالا** و همچنین برای **افراد** که در **مجاورت حیات
وحش** زندگی می کنند، ارزشهای غالب هستند.

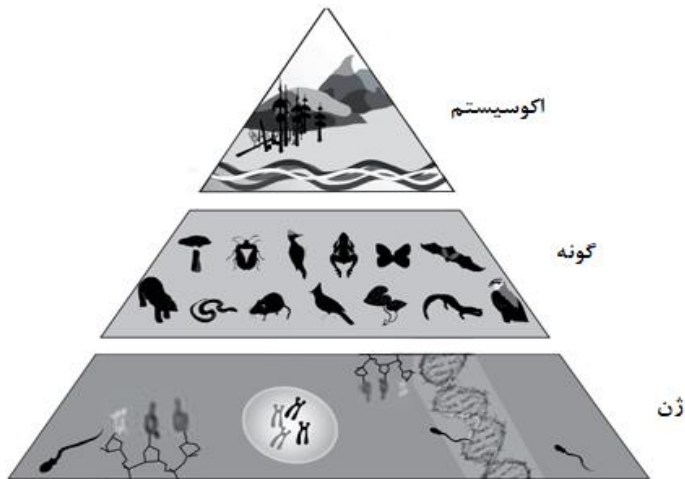

بحران های تنوع زیستی

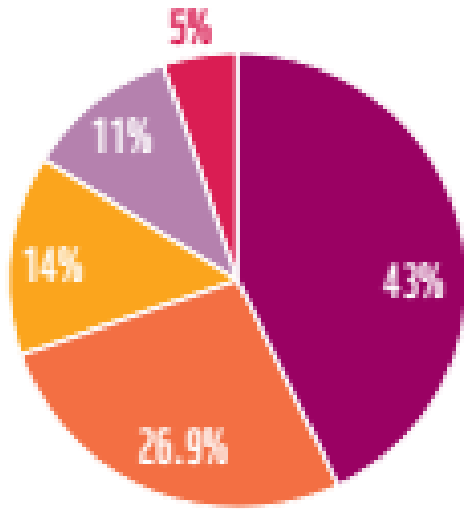
تنوع زیستی چیست؟

چرا به تنوع زیستی نیازمندیم؟

مولفه های تنوع زیستی کدامند؟

فهرست تهدیدات گونه ها و زیستگاه های آنها

• تغییر کاربری اراضی شامل تخریب و از بین رفتن زیستگاه ها ۴۳ درصد

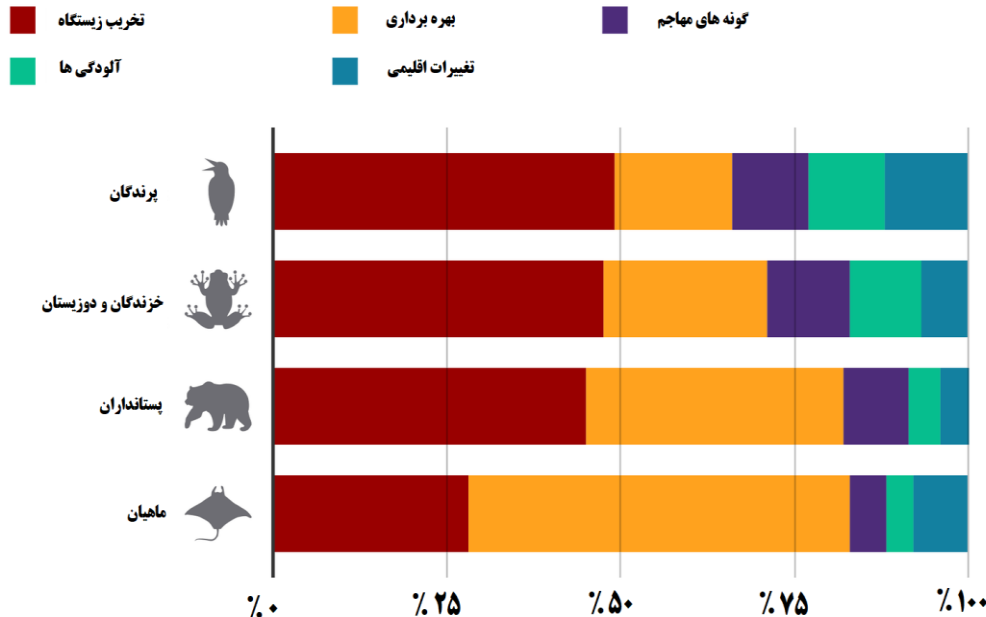
• برداشت بیش از حد از گونه ها ۲۷ درصد

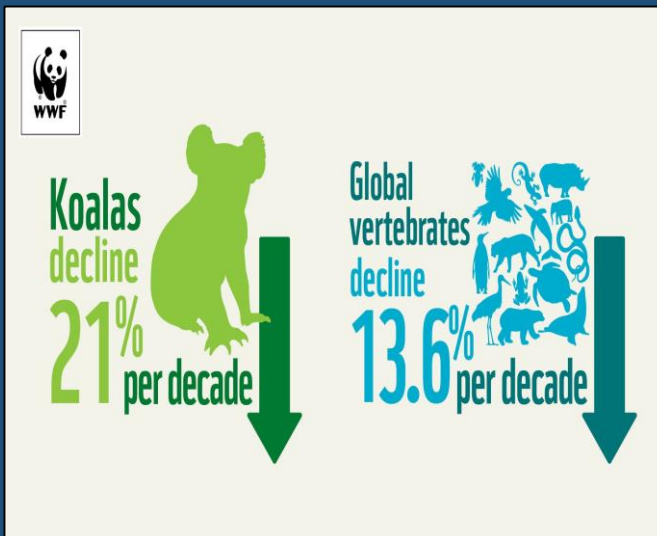
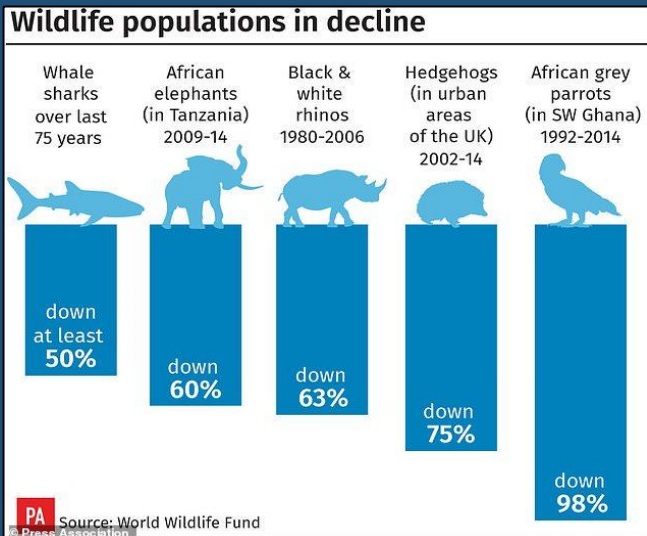
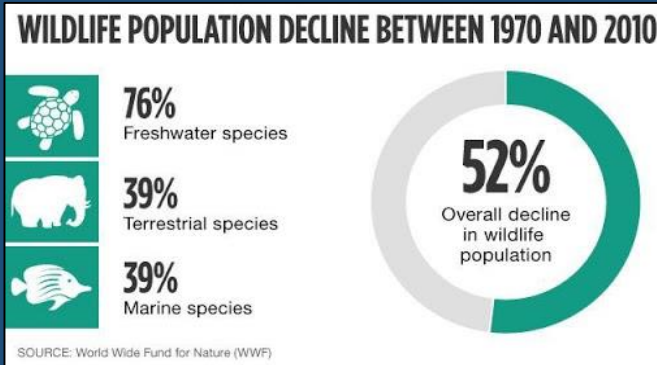
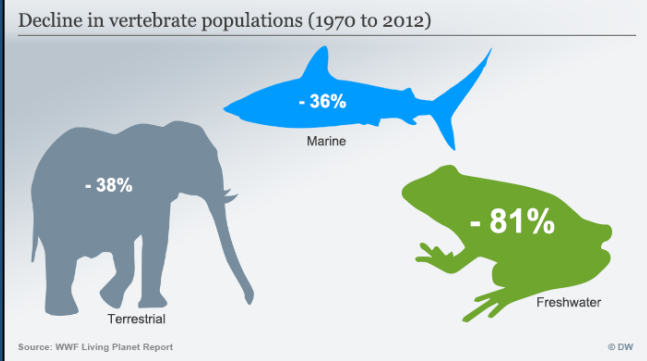
• معرفی گونه های بیگانه ۱۱ درصد

• انواع آلودگی ها ۱۴ درصد، و

• تغییرات اقلیمی ۵ درصد

تهدیدات اصلی گونه های جانوری در جهان و میزان اثر گذاری آنها

نهادهای بین المللی حفاظت

IUCN اتحادیه جهانی حفاظت از منابع طبیعی

WWF صندوق جهانی حیات وحش

UNEP برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد

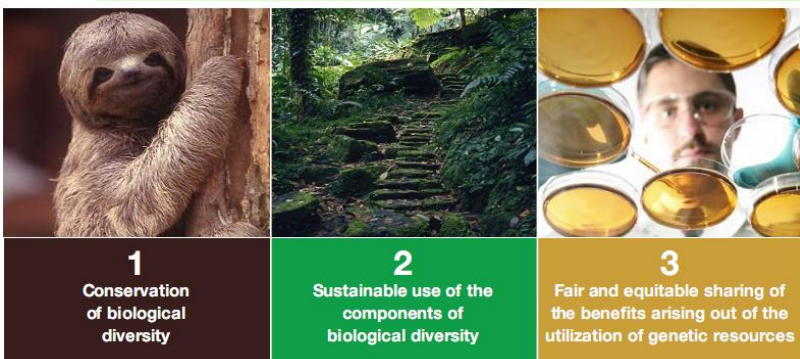
Birdlife International Birdlife International

Global Environment Facility صندوق تسهیلات جهانی محیط زیست

استراتژی جهانی حفاظت

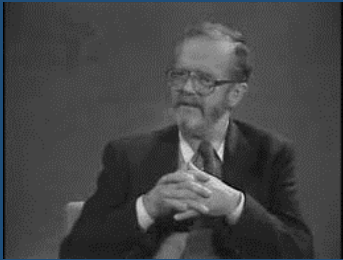
- بهره‌برداری پایدار از یک منبع به بهره‌برداری اطلاق می‌شود که از آن منبع در حال حاضر **در حد نیاز بهره‌برداری نمود** بدون اینکه **نیاز نسل‌های آتی** را نادیده گرفت، به این معنی که استفاده از یک منبع باید در حد ظرفیت آن باشد (آی.یو.سی.ان.۱۹۹۸).
- استراتژی جهانی حفاظت سه هدف ویژه را برای حفاظت منابع در حال حیات تعریف می‌کند:
  - حفظ و نگهداشت فرآیندهای اساسی و پایه‌ای اکولوژیکی
  - حفظ تنوع ژنتیکی
  - اطمینان از اینکه بهره‌برداری از گونه‌ها و اکوسیستم‌ها تنها بر پایه‌های پایدار استوار است

Conservation of biodiversity resources (preservation, sustainable use & restoration)

مناطق داغ تنوع زیستی

نقاط داغ تنوع زیستی

Norman Myers (1988)

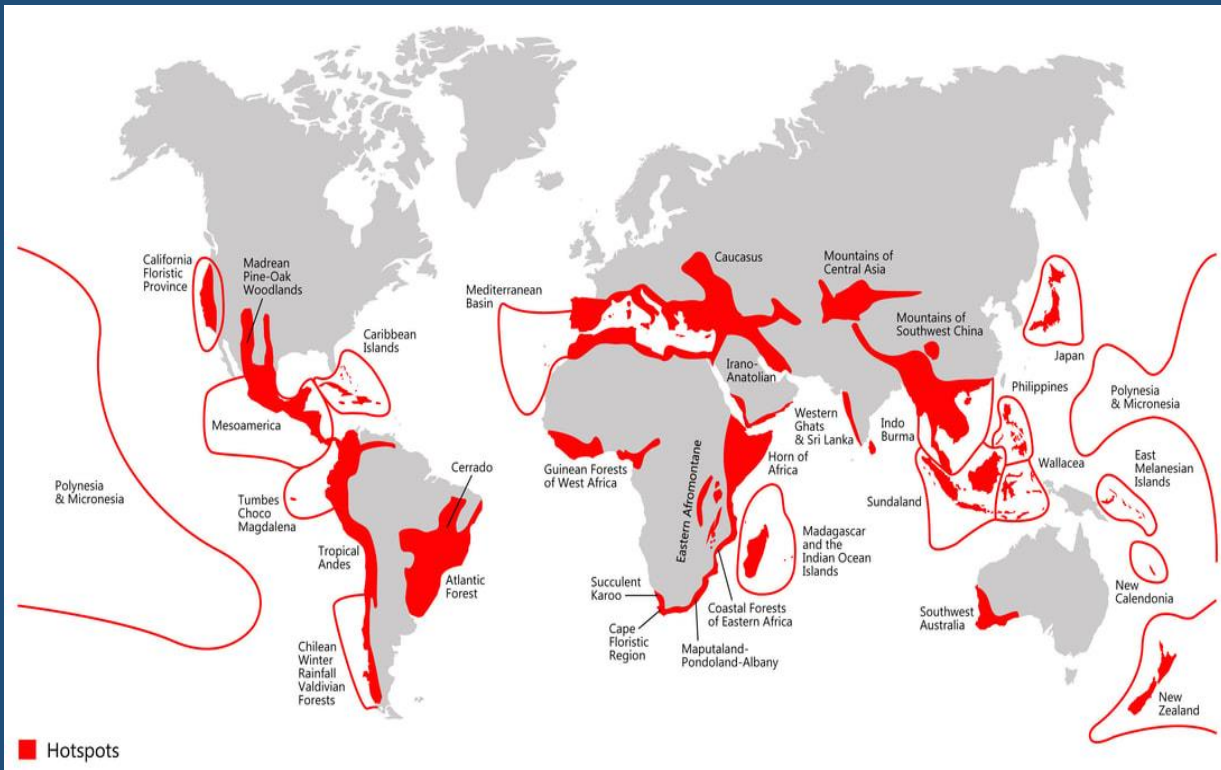
Russell A. Mittermeier (2004)

سکونت انسان

غنای گونه ای بالا

تخریب محیط زیست

وضعیت مناطق داغ تنوع زیستی در جهان

۳۶ منطقه

۱۷/۴٪

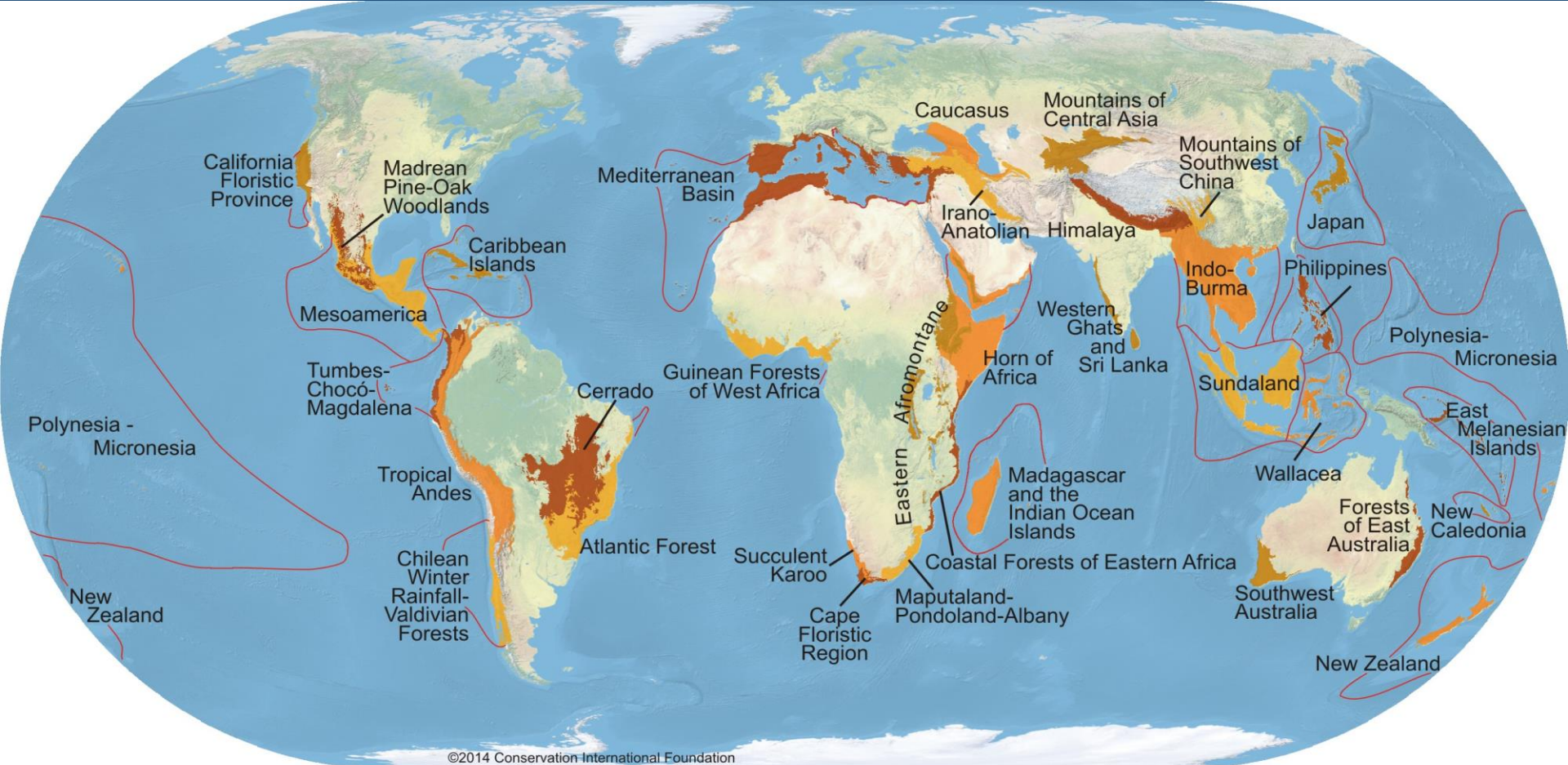
۸۵٪ تغییرات

۷۷٪ مهره دار

۵۰٪ گیاهان

۴۲٪ بوم زاد

۲ میلیارد نفر

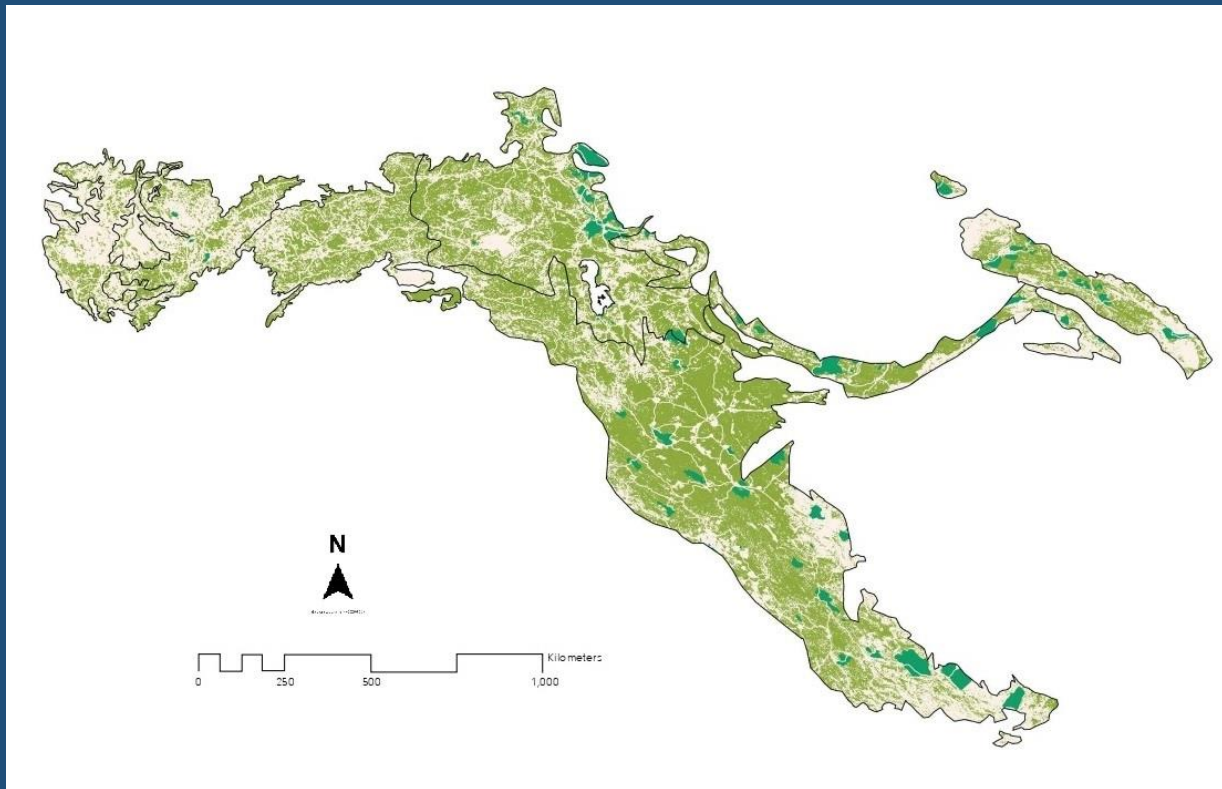

■■■■■ biodiversity hotspot

Conservation International (conservation.org) defines 35 biodiversity hotspots — extraordinary places that harbor vast numbers of plant and animal species found nowhere else. All are heavily threatened by habitat loss and degradation, making their conservation crucial to protecting nature for the benefit of all life on Earth.

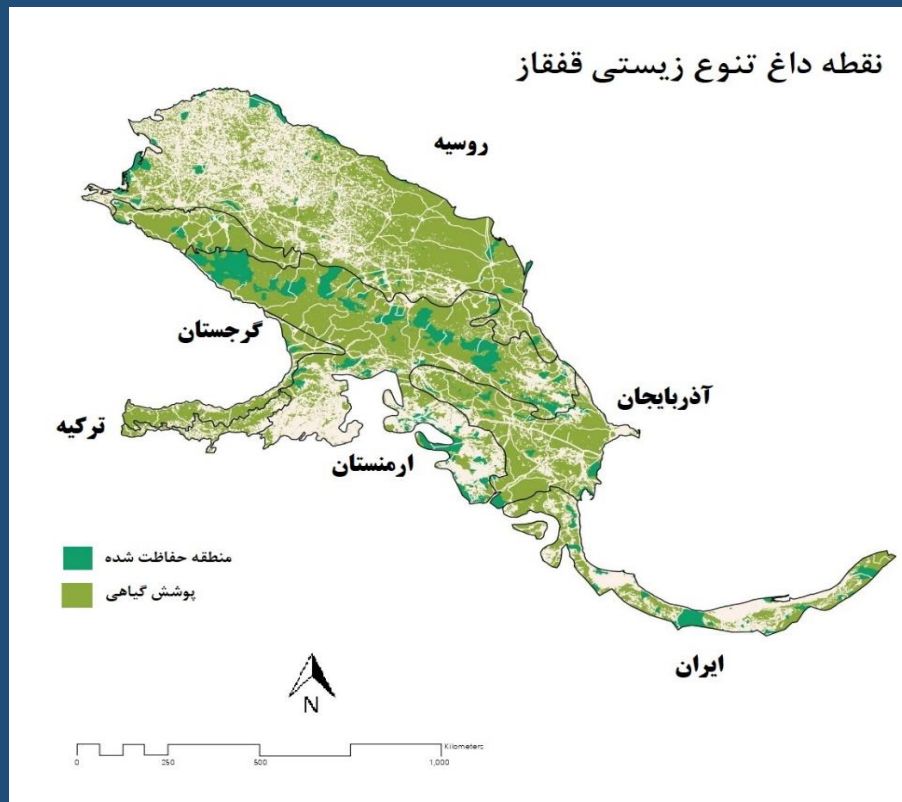
مناطق داغ تنوع زیستی در ایران

ایران-آناطولی

- ۲۵۰۰ گونه گیاهی
- بوم زاد
- تخریب ۷۰٪ پوشش
- ۳۶۰ گونه پرنده
- ۱۴۰ گونه پستاندار
- ۱۱۵ گونه خزنده
- ۲۰ گونه دوزیست
- ۹۰ گونه ماهیان آب شیرین

مناطق داغ تنوع زیستی در ایران

منطقه قفقاز

- ۶۴۰۰ گونه گیاهی (۲۵ درصد اندمیک)
- تخریب ۷۰٪ پوشش
- کریدور مهاجرتی پرندگان شکاری
- ۱۳۰ گونه پستاندار
- ۹۰ گونه خزنده
- ۱۲۵ گونه ماهیان آب شیرین

حیات وحش

بیش از ۳۰ هزار گونه در لیست سرخ

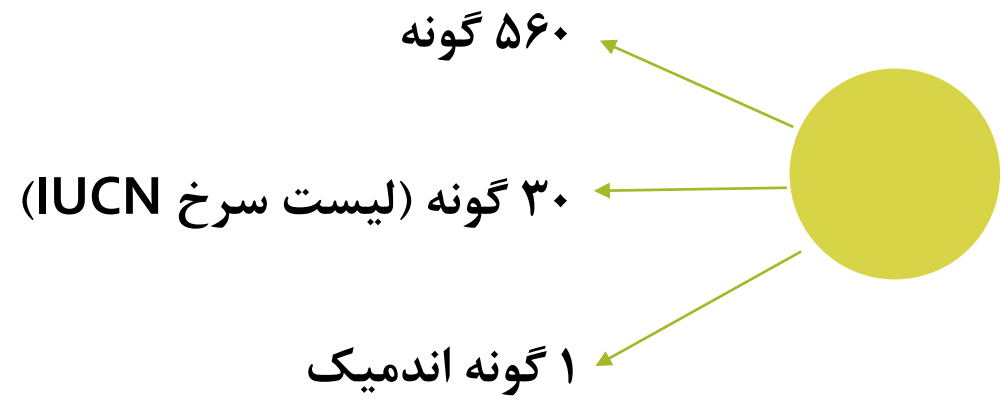
بیش از ۸۴۰۰ گونه در طبقه CR

مهتره داران ایران: ۱۰۲۳ گونه

فهرست سرخ ایران: ۱۵۱ گونه

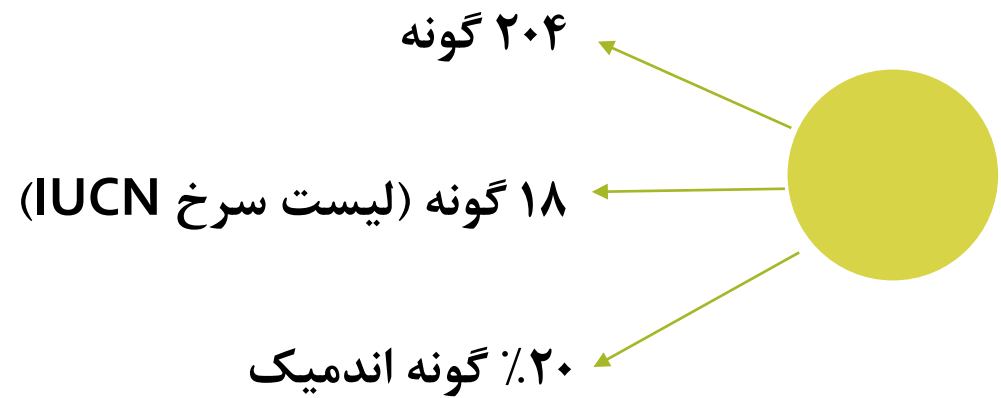

پرندگان ایران

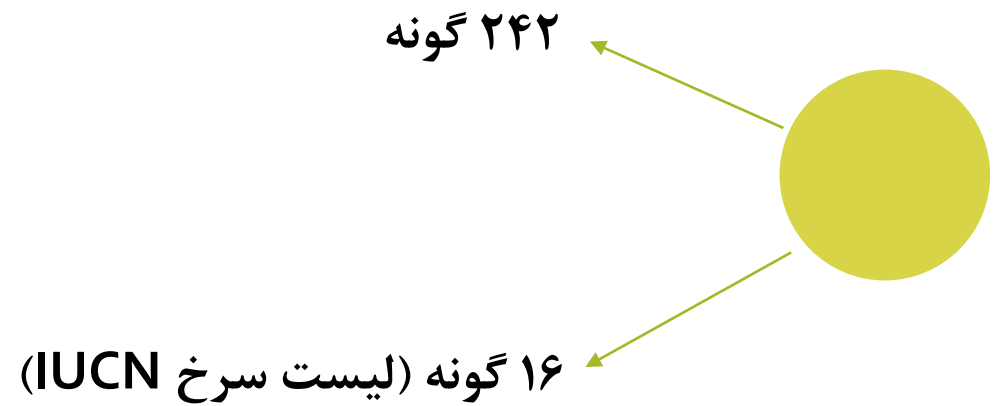

پستاندارن ایران

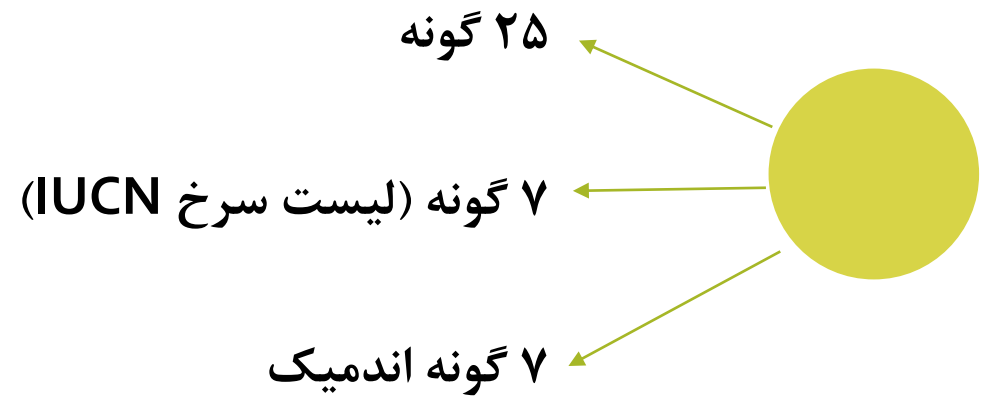
۶۴۹۵ گونه در جهان
۹۶ گونه اخیراً منقرض شده - ۲۶٪ در خطر انقراض

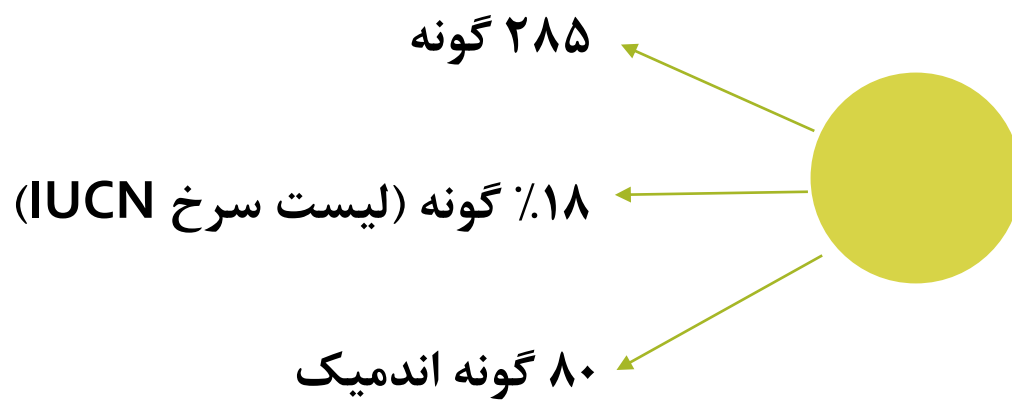
خزندگان ایران

دوزیستان ایران

ماهیان ایران

مفهوم مرجعیت (Jurisdiction and Authority)

سطوح مرجعیت در کشورها

- ▶ کشورهای با مرجعیت قوی (ادغام کامل در قوانین ملی)
(اتحادیه اروپا، آلمان، برزیل)
- ▶ کشورهای با مرجعیت متوسط (ادغام نسبی): هند، آفریقای جنوبی،
مکزیک
- ▶ کشورهای با مرجعیت محدود (وابسته به کمکهای بین المللی)

ایران (سیستم متمرکز با چالشهای اجرایی)

- قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست (۱۳۵۳): چارچوب اصلی
- سازمان حفاظت محیط زیست: مرجع ملی CBD
- کمیته ملی تنوع زیستی: هماهنگی بین بخشی

چالش‌های اجرایی در سطح ملی

- ▶ عدم تصویب پروتکل الحاقی کارتاها در مجلس
- ▶ تداخل مسؤلیتها با سازمانهای دیگر
- ▶ ضعف هماهنگی بین بخشی
- ▶ نبود آگاهی عمومی و آموزش های مرتبط
- ▶ محدودیت های بودجه ای و تحریمی

پیشنهاداتی برای بهبود وضعیت تنوع زیستی

- ▶ تقویت قوانین داخلی حفاظت از طبیعت
- ▶ افزایش مشارکت مردمی و آموزش همگانی
- ▶ بهره‌گیری از فناوری‌های نوین (ماهواره، GIS، سنجش از دور)

سپاه کداری برای تولید

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

موسسه آموزش و ترویج کشاورزی

معاونت علمی و فناوری

شبکه دانش کشاورزی

سلسله برنامه‌های ویدیو کنفرانس انتقال دانش به روز در گستره ملی بخش کشاورزی

عنوان:

کنوانسیون تنوع زیستی و مرجعیت آن

سخنران:

دکتر صالح محمودی

پژوهشگر

مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان کردستان

۲ دی ۱۴۰۴ - ساعت: ۱۱:۳۰ الی ۱۲:۴۵